

COMPLICITAT

Un relat de: [Engrunes de vida](#)

Era la tardor de 1960. Havia fet un estiu molt sec però a finals d'agost, pels volts de la Festa Major d'Igualada, va començar una tanda de tempestes que van netejar els carrers i van deixar els boscos dels voltants ben xops. A partir d'aquell moment, les nits van ser més agradables, de manera que ja es podia dormir. El mes de setembre va ser força fresc i va ploure més o menys cada setmana. Els boletaires estaven contents, deien que aquell seria un bon any.

- Demà al matí aniré a buscar bolets perquè fa uns dies va ploure i em sembla que ja en deuen començar a sortir.
- Puc venir jo?
- Sortiré a les sis del matí perquè vull anar als boscos de sobre Can Titó i hi ha una hora de camí i a les set ja vull ser-hi. Tu et vols llevar tan d'hora?
- Sí, sí, em llevaré a l'hora que sigui.
- I caminaràs una hora d'anada i una altra de tornada sense queixar-te?
- Sí, sí, no em queixaré pas... va, papa, jo vull anar a buscar bolets amb vostè...
- Bé, d'acord. Avui al vespre te'n vas a dormir ben aviat, així quan et cridi al matí no ronsejaràs.
- No, per anar a buscar bolets no ronseja mai, ja ho saps... és per anar a escola que té mandra! Us prepararé els esmorzars.

Quan sortien tots dos sols al bosc a buscar bolets el seu papa era només per a ella, tot per a ella. Normalment no hi tenia massa tracte perquè entre les hores de col·legi d'ella i les de treball d'ell, era difícil coincidir. A més, ara ja era grandeta: ja tenia deu anys i molts deures a fer abans de sopar.

A les sis en punt sortien de casa. Era negra nit encara i feia una bona fresca. La seva mama li havia posat uns mitjons llargs i una jaqueta de llana que li havia fet ella mateixa. Duia el vestit de vellut vermell perquè ja era vell i no passava res si es feia malbé. Als peus, les botes de cada dia. També li va embolicar una bufanda al coll amb el consell que es tapés bé la boca fins que sortís el sol. Amb la seva cistelleta de vímet al braç, semblava tota una pageseta. Un petó a cada galta i la recomanació de portar-se molt bé si volia que el papa tornés content.

Van sortir del Carrer del Vidre i van enfilejar Soledat avall fins al Mirasol, a la sortida d'Igualada van agafar la carretera de Vilanova per l'esquerra per veure venir els cotxes de cara. Van caminar fins a la Plaça del Castell, van continuar fins a la dels Miquelets i van travessar l'Anoia per la palanca del Camí de la Font. Anaven un al costat de l'altre, sense parlar, a bon ritme i amb bon humor. El pare portava una cistella gran amb els esmorzars, la bóta del vi i una ampolleta plena d'aigua. També duia unes quantes galetes maria i una presa de xocolata. Ell havia fet un mos abans de sortir però la nena no podia menjar res a primera hora del matí perquè, dels nervis, se li tancava l'estómac i si menjava, vomitava tot seguit.

- Per passar la palanca, posa't darrera meu i no miris cap a l'aigua, mira la meua esquena i vés-me seguint. No tinguis por, camina seguint però sense pressa. Encara que vagis darrera meu, jo et vigilo.

Era un moment delicat, a la nena li tremolaven una mica les cames però no ho deia pas. Li hauria agradat agafar-se de la mà del pare però la palanca era estreta i no hi passaven tots dos junts, així que era millor no demanar-ho. Un cop a l'altra banda de la riera, superat el triangle, tenia una gran sensació de triomf. Havia passat la palanca sola i sense queixar-se.

- Què? Tot bé? Com ha anat això de la palanca?
- Bé, molt bé, per què?
- Per res, per res, ja veig que no tens por...

En arribar a la font, van llençar l'aigua de l'ampolla i la van omplir amb la de la font perquè era més bona. Sense descansar, van agafar el Camí de Can Titó fins a l'entrada del bosc. Faltaven deu minuts per a les set i ja clarejava el dia. Llavors, el pare es va asseure a la vora del camí i va treure les galetes i la xocolata.

- Seu aquí, al meu costat. Busca una pedra plana, si no, et farà mal el cul. Té, menja una mica abans d'entrar al bosc. Encara no hi ha prou llum i no veuríem res si hi entréssim ara, així que podem descansar una estoneta.

La nena va agafar les galetes i la xocolata que li allargava el pare i va començar a menjar a poc a poc. Ja li havien passat els nervis del matí però, com sempre, no tenia gaire gana.

- Hem trescat prou, eh? Estàs cansada? Veig que no t'has queixat gens del meu pas, molt bé, així podràs venir

altres vegades. Ara, quan entrem al bosc, no cal que vagis enganxada a mi però no t'allunyis gaire. Si trobes rovellons em crides però no diguis res dels rovellons perquè els diumenges hi ha molta gent buscant-ne i no cal que els avisis a ells també. Només dius: ep, papa! I jo ja vindré cap a tu. De tant en tant jo faré un xiulet perquè tu sàpigues on sóc i tu em contestes: sííí... aquííí... i jo sabré on ets tu.

La nena l'escoltava mentre anava menjant i el cel s'anava aclarint. Sabia molt bé què havia de fer, no era la primera vegada que anava a buscar bolets amb el seu papa i coneixia els seus costums. De primer hi anaven també la mare i la germana però aviat se'n van cansar perquè no en trobaven i no els agradava estar tantes hores al bosc.

Ella sí que en trobava i ja en coneixia molts: hi havia els pinetells que eren marrons per sobre i tenien a sota com un coxinet groc, les llores que eren vermelles per sobre però també n'hi havia de blanques que es podien confondre amb altres espècies dolentes, ella coneixia molt bé les llores vermelles que eren comestibles però picaven una mica. Coneixia a més, els peus de rata, els carlets, les trompetes de la mort que eren negres, negres, els bec de perdiu, els camagroc, els fetjons, els fredolics i sobretot els rovellons i les llenegues. Les llenegues li feien una mica de fàstic perquè tant el barret com el peu estaven coberts de moc i eren molt llefiscoses però com que eren tan bones... feia el cor fort i les posava contenta al cistell. Els carlets, les llores, els pebrassos i els pinetells només els collien si no trobaven res més perquè tot i que es podien menjar, no eren massa bons. També coneixia els bolets que eren dolents: els mataparents, la farinera borda, els rovellons de cabra que eren blancs per sota el barret...

- Amb els rovellons, vés en compte, ja saps que si són blancs per sota no els has d'agafar perquè són dolents, vigila, mira-te'ls bé un per un abans de posar-los al cistell.
- Que sí papa, que ja ho sé, que ja els conec i no sóc pas una nena petita jo.
- Si no n'estàs segura, crida'm i vindré a ajudar-te.
- Que sí papa, que sí.
- Vinga, acaba de menjar que ja és hora d'entrar al bosc... mira, per allà vénen dos boletaires més...

La nena es va acabar l'última galeta, es va espolsar la faldilla i es va treure la bufanda del coll perquè ja li començava a fer calor. Va beure una mica d'aigua i es va posar dreta. Ja estava a punt.

- Bon dia... què farem avui? En trobarem o no?
- Ja ho veurem, ja ho veurem...
- I aquesta noieta? No li fa por el bosc? T'agrada buscar bolets?
- Sí.
- Bé, doncs que en trobis molts i tinguem un bon dia tots plegats!
- Bon dia.

El pare va fer un gest amb la mà a la nena perquè els deixés passar i li va dir que s'esperés a perdre'ls de vista. Llavors van entrar al bosc per un altre corriol que girava cap a la dreta. Feia un dia esplèndid, el sol ja s'havia alçat, el cel era ben blau i la fresqueta del matí era molt agradable. L'aire era completament net i les olors dels pins es barrejaven amb les del romaní i la farigola. El pare, al davant, decidit, semblava que sabia perfectament on anava: havia triat fer la part de solana a primera hora per tal que la nena no agafés fred i després d'esmorzar, quan el sol ja escalfa, farien l'obaga.

- Papa, miri aquests bolets... són bons?
- No, no els toquis... quan vegis aquests redols de bolets petits, passa de llarg.
- Però... tots són dolents? Potser alguns són bons...
- No val la pena... segueix-me... ja hi arribem...
- Papa, això no són pebrassos? Que grossos! No els agafem?
- No, de moment no, si no trobem res més ja els agafarem... no són dolents però no valen gran cosa, només els agafarem si hem de tornar amb les cistelles buides.
- Però és que n'hi ha de mitjanets molt macos... no els puc collir?
- Va, cull-los, si de cas ja els cobriràs amb els rovellons... vigila quan els arrenquis... tapa bé el forat, no s'ha de notar que hi has passat tu...

A la nena li sabia greu no collir els bolets que eren bons i, de tant en tant, se'n posava alguns a la cistella per anar fent embalum. A més, si la mare no els volia cuinar, ella els faria servir per jugar a comprar i vendre o bé a cuinetes.

Finalment van arribar a un pinar, de lleuger pendent i força net de sotabosc. El pare es va aturar i va dir que potser aquell era un bon lloc per als rovellons. Li va assenyalar el tros de bosc que cobriren i la direcció cap on

caminarien, un al costat de l'altre a uns cinc metres de distància. S'havien fet un bastó amb un tronquet sec i amb la punta anaven separant l'herba i la pinassa del sotabosc, amb cura, sense remenar gaire. Gairebé no feien soroll, així que la vida del bosc continuava sense parar esment en ells, els ocells continuaven piulant i els petits animals jugaven a cuït i amagar.

Durant aquelles hores, la nena era plenament feliç, lliure en mig del bosc, amb la protecció paterna sempre a l'abast, recollint bolets i mostrant-los amb orgull al seu pare que, invariablement, deia: bé, molt bé, està molt bé... Formaven un bon equip.

Generalment el seu papa no estava massa content d'ella perquè era molt nerviosa, molt moguda, molt contestona i sobretot perquè feia guiar molt a l'hora de menjar. Ja ho sabia tot això ella però no hi podia fer més, no li agradava gens menjar i quan la renyaven li sortien de la boca unes respostes malcarades que encara els feien enfadar més, tant a la mare com al pare. Més d'una vegada s'havia guanyat una bona clatellada.

Anava ben distreta quan va trobar uns quants pets de llop. Eren com unes bombetes blanques que si les tocava amb la punta del bastó explotaven i, com que li feia gràcia el soroll que feien i el fum que treien, no en va deixar ni un de sencer. De cop, va tenir un sentiment de solitud.

- Papa... papaaaaa...

Feia una estoneta que no veia el seu pare. Li havia dit que baixava una mica per un barranquet però, com que rrelliscava molt, era millor que ella no baixés, així que anés mirant per aquell tros, sense allunyar-se, que ell pujaria de seguida.

- Papa... papaaaaa...

En no rebre resposta, el cor li va començar a batejar a mil per hora i va sentir com una escalfor li cremava les galtes.

- Papaaaaaaaa !!!

Darrere seu, una remor de branques la va fer girar en rodó, mig tremolosa.

- Xiiiiissss... què passa? Per què crides? No t'he dit que al bosc no es crida?
- És que em pensava que l'havia perdut... com que no el veia...
- Ja t'he dit que baixava una mica i tornava a pujar tot seguit.
- Sí, però ja feia estona que no el veia...
- Doncs era aquí baix mateix, jo a tu sí que et veia...
- Doncs abans l'he cridat i no m'ha contestat !
- Vinga, vinga... què has trobat? Ah! Fredolics!! I ben grossos!! Molt bé, molt bé...
- Papa, tinc pipí...
- Mira, vés darrera d'aquell pi i fes pipí, jo t'espero aquí.

Havia tingut un bon ensurt, encara tenia el pols accelerat i les ganes de fer pipí es feien imperatives per moments així que va amagar-se darrera el matoll de romaní més proper i es va abaixar les calcetes. El pare, mentre l'esperava, anava furgant amb el bastó. A ella, li va semblar que s'allunyava massa i va voler anar tan ràpida que es va mullar les botes.

- Ja estic, papa.
- Carai, sí que has anat ràpida...
- Ara tinc set.
- Té, beu una mica d'aigua.
- Vostè, què ha trobat a baix?
- Mira, uns quants rovellons, algunes llenegues i fredolics...
- Ah... jo encara no he trobat cap rovelló.
- Té, agafa aquestes tres i posa'ls a sobre de tot, que no s'aixafin.
- Gràcies, papa.

Ara anava molt més contenta. La seva cistelleta ja era mig plena. Bé és veritat que a la part de sota tot eren bolets de segona, com deia la mare, però amb els tres rovellons a sobre i els fredolics al voltant, ja començava a fer patxoca.

- Saps què? Ens arribarem fins a la carena i allà esmorzarem perquè ja són quarts de nou.
- Sí, que jo ja tinc gana !
- Tu tens gana? Això sí que és una novetat !

Dit i fet. A les nou ja eren dalt el Pujol de la Guàrdia i descansaven sota una ombra. El pare va treure els esmorzars: dues llesques de pa amb tomàquet i una arengada per a ell i una llesca partida per la meitat amb tres tallets de botifarra blanca per a ella. Una poma que es partien entre tots dos i unes quantes ametlles torrades de la collita de ca la iaia. El primer que va fer, però, va ser treure la bóta per fer un trago de vi. La nena es quedava mirant-lo fascinada quan traguitxava perquè feia un sorollet, com un ric-ric, que li feia molta gràcia i a més, no en vessava mai ni una gota. Era una bóta de raig molt fi, així podia estar-s'hi més estona sense beure massa quantitat. Li agradava refrescar-se la boca, ara una banda, ara l'altra i quan decidia acabar, feia un gest sec amb el canyell i abaixava la bóta sense que es perdés ni una gota de vi. A casa, feia el mateix amb el porró, tenia una tècnica perfecta.

- Papa, puc fer un tragué?
- Quan t'hagis acabat l'esmorzar sí, ara no.

El pare ja feia estona que havia acabat de menjar i s'estava fent una cigarreta amb tabac de picadura. S'havia posat dret i, des de la carena, mirava cap a l'horitzó.

- Mira, veus, aquella muntanya més alta del davant, a l'altre costat d'Igualada, és Puig Aguilera, més a la dreta hi ha Els Mollons que és un lloc on hi van molt els que s'enfilen per les roques. Al pla que hi ha al mig, hi ha Rigat que és on anem a l'estiu a banyar-nos i si segueixes la carena on ens trobem, que es diu la Serra de la Guàrdia, veuràs el Castell de Claramunt i al peu del riu hi ha La Pobla. Al Castell hi has anat per l'aplec, te'n recordes? Si gires en rodó, a baix dins hi ha Carme, Can Bou i Santa Càndia, que són llocs on tu ja has estat pels aplecs o perquè hi hem anat a passar el dia. Veus les muntanyes de davant de la Pobla de Claramunt? Doncs, diumenge que ve podem anar amb el carrilet fins a La Pobla i després pujar amunt, fins el Bosc del Rector, a veure si hi ha rovellons per allà... Què? Voldràs venir?

- Sí, és clar que sí... Aquells boscos són com aquests?
- Més o menys... tots els boscos dels voltants s'assemblen, hi ha sobretot pins i també alzines, savines, ginebrons... Aquest on som ara té el sotabosc força net i s'hi pot transitar bé perquè a Can Titó encara tenen ramat i el porten al bosc a pasturar. Però hi ha llocs que s'han abandonat i no es netegen i d'aquí uns quants anys el bosc s'haurà fet tan espès que ni s'hi podrà entrar, llavors a l'estiu hi haurà foc cada dos per tres... ja t'ho ben dic.
- A mi m'agrada el bosc però em fa una mica de por...
- Por de què?
- Dels senglars i les raboses...
- No... aquí no en trobaràs pas de senglars ni de raboses tampoc. Tot el que pots veure és algun conill o algun esquiol i poca cosa més...
- I serps? Hi ha serps al bosc? Les serps em fan més por, encara.
- Mira, els animals no et fan res si tu no els fas res. Si tu furgues un cau amb un bastó, potser sí que et sortirà una serp... però la serp, ella tota sola, no et vindrà a buscar a tu... de totes maneres, si en veus una no la toquis i no corris, te n'allunyes a poc a poc i no et farà pas res. Ara, aquí dubto que en vegis, potser quan a l'estiu vas a Argençola, amb la calor surten als camps, allà potser sí que en pots veure alguna...
- A casa del padrinet, a Argençola, al magatzem del gra, hi ha serps mortes i seques penjades a una biga... no sé per què les volen...
- Potser la padrineteta les vol per fer unguents o pomades i altres medicines.
- A l'escola hem estudiat que el símbol de la medicina és una serp enroscada en un bastó que porta el déu Esculapi.
- Mira, veus, això jo no ho sabia...

I es van quedar callats, mirant el paisatge pintat de tonalitats de tardor: gamma de verds de la fulla perenne barrejats amb gamma d'ocres de la fulla caduca. I el cel, ben blau, amb algun núvol baix allargassat i mig desfet, només per fer bonic. Encara se sentien refilar algunes orenetes i també es podien apreciar els cants dels estornells i les merles i, malgrat tot, el silenci i la pau eren senyors d'aquell moment que la nena volia que no s'acabés mai.

- Ja estàs? Doncs té la bóta. Vigila de no mullar-te que el vi negre taca.
- Puc traguitxar?
- Sí, però poquet. El vi és bo perquè fa sang però les nenes no n'han de beure pas gaire.

I li va sortir prou bé. No es va mullar i no va vessar el vi, només li va lliscar una sola gota per la barbata. Però no va pas aconseguir fer-lo cantar, o sigui, no va aconseguir fer el ric-ric.

- Bé, ara baixarem per l'obaga. Vigila de no relliscar que hi ha molta humitat. Aquí potser trobarem algunes llenegues. Si en trobes, avisa'm perquè una llenega no ve mai sola, sempre hi ha una lleneguera, així que cal repassar bé tot el tros.

- Sí, papa, ja l'avisaré.

I van començar a baixar. Primer, el pare al davant i la nena al darrera, després al mateix nivell separats uns cinc metres. De sobte li va semblar veure un rovelló preciós, no un, dos! No dos... més... tres, quatre...

- Papaaa, aquííí...

- Espera't, ara vinc...

Havia trobat una bona rovellonera. N'estava molt orgullosa perquè només un sol rovelló treia una mica el cap i era difícil adonar-se'n. Va començar a collir-los amb molta cura i els va anar posant a la cistella, a sobre de tot. El seu pare la deixava fer i anava mirant pels voltants per si n'hi havia més. Va deixar que els collís tots ella: en va trobar dotze! Al final, el seu pare va fer l'última repassada i encara en va veure un parell més d'amagats sota un esbarzer. Havien fet una bona collita!

- Bé, ara, encara que no en trobéssim ja cap més, podríem estar contents.

- Sí, papa, i els he trobat jo, eh?

- Sí, noia, sí, els has trobat tu. Ara, a veure si trobem llenegues...

Ja quasi eren a baix de tot quan, al peu d'una savina, les van veure. Les van veure tots dos a l'hora perquè la nena, ja cansada, havia deixat de buscar i anava seguint el pare una mica d'esma. Era una lleneguera fantàstica. Amb calma, van anar collint les més grosses i les mitjanetes, i van deixar les petites colgades d'herba i molsa, sense remenar la terra. La nena les volia comptar però es va fer un embolic entre les que collia ella i les que collia el pare. Estava excitadíssima. El pare no deia res, anava arreplegant-les i les repartia entre els dos cistells. Quan els va semblar que ja havien acabat, van allunyar-se del lloc sense fer soroll. Ara sí que portaven els cistells ben plens!

- Diumenge que ve no anirem pas a La Pobla sinó que tornarem aquí, a veure si tenim sort i ningú més ha trobat aquesta lleneguera..

- Sí, papa. I les petites que hem deixat avui ja seran grosses, oi?

- És clar! Per això les hem deixades... perquè creixin...

- I ara què fem?

- Saps què et dic? Que tirarem pel dret fins al camí i tornarem a casa, que per avui ja n'hi ha prou.

- Sí, papa.

- Estàs cansada, oi? Són quarts de dotze i hem sortit a les sis, has d'estar cansada per força.

- Una mica, sí. El que no m'agrada és la tornada. I el meu cistell pesa...

- És clar que pesa! Potser dos quilos! Com que n'has trobat tants... En tot cas, pots llençar els pebrassos de sota.

- És que em sap greu... a més si remeno el cistell potser faré malbé els fredolics...

- Tu mateixa, doncs. Mira, per allà vénen els dos homes d'aquest matí. Tapa el cistell amb el tovalló de l'esmorzar.

- Per què?

- Perquè no n'han de fer res de si hem trobat bolets o no...

Van coincidir tots quatre al peu del camí de carro. La nena frisava per poder ensenyar el seu cistellet ple de llenegues i rovellons i malgrat que el pare li havia manat de tapar-los, ella va deixar-ne un tros al descobert. Van saludar-se breument. La nena va veure que duïen els cistells fins a la meitat i va enorgullir-se encara més de la seva collita. El pare es feia l'esquerp per no haver de donar conversa.

- Bon dia !

- I bona hora...

- I doncs? Què heu trobat? Què, noieta, segur que només portes pinetells...

- Que no !! Que he trobat rovellons i moltes llenegues... mireu !!

- Alça Manela ! Si en portes el cistell ple ! Quina fura... Ja podeu estar content, eh, mestre?

- Sí, sí, molt content... apa anem...

- Per on les heu trobar tantes llenegues?

- Unes quantes aquí unes quantes allà... poca cosa... vinga va, nena, marxem...

- Ja plegueu? Nosaltres encara entrarem en aquest planet de l'esquerra... a veure si tenim sort com vosaltres...

Apa, adéu !

- Adéu-siau!

Ara retornaven a casa pel camí del matí, l'un al costat de l'altre, cadascú amb la seva cistella, cansats però contents. Van travessar la palanca sense dir ni piu. La nena tenia un rau-rau a dins perquè sabia que havia desobeït el seu pare. Al final, amb un fil de veu, va dir:

- No havia d'haver ensenyat les llenegues a aquells homes, oi, papa?
- No. Millor si no ho haguessis fet. Però ara, ja tant se val.
- És que no m'he pogut aguantar... perquè es reien de mi... i jo els he volgut demostrar que sí que sé buscar bolets.
- Sí que ens saps. Jo ho sé, tu ho saps i ta mare també ho sap. No calia que ho sabessin ells, però.
- I ara què? Potser trobaran la nostra lleneguera i la buidaran tota i la destrossaran...
- La lleneguera no és nostra, és del bosc. I potser demà hi anirà algú que la coneix i trobarà que l'hem buidada nosaltres... què hi farem...
- Papa, vostè està enfadat amb mi, ara?
- No, per què? Va porta el cistell que ja veig que no pots ni amb la teva ànima... té, tu porta la bóta del vi.

Parlant, parlant, ja tornaven a ser al Mirasol. Per la vorera del carrer, el pare al davant amb un cistell a cada mà i la nena al darrera amb la bóta de viu quasi buida penjada al coll.

- Papa, aquesta tarda podré ajudar la mama a triar els bolets?
- Això pregunta-li a ella.